

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6Co/630/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3510210286
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 09. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Stanislava Marková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3510210286.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci navrhovateľa: S. C., bytom D. R. D., I. XXXX/X, zastúpeného Pavlom Trnkom, advokátom so sídlom Bánovce nad Bebravou, Novomeského 1322/16, proti odporcovi: N. C., bytom Q. XXX, H. R. C., zastúpený Mgr. Radovanom Ulehľom, advokátom so sídlom Piešťany, Winterova 62, v konaní o zaplatenie 1.659,70 EUR s prísl. na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové mesto nad Váhom zo dňa 16. mája 2013 č.k. 11C/36/2012-122 v senáte jednohlasne takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým, v záhlaví identifikovaným rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľa, ktorým tento žiadal zaviazať odporcu titulom vydania bezdôvodného obohatenia zaplatiť mu sumu 1.659,70 € s príslušným úrokom z omeškania a náhradu trov konania. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ svoj nárok odvodzoval od skutočnosti, že s odporcom uzavrel zmluvu o budúcej zmluve, v ktorej sa odporca zaviazal previesť na navrhovateľa členské práva a povinnosti v bytovom družstve viažuce sa k družstevnému bytu, a to najneskôr do 22.6.2007. Súčasne s uzavretím zmluvy o budúcej zmluve vyplatil navrhovateľ odporcovi zálohu na kúpnu cenu 50.000 Sk, ktorú sa odporca zaviazal vrátiť, pokiaľ kúpnu zmluvu odmietne uzavrieť napriek pripravenosti navrhovateľa zaplatiť kúpnu cenu. K tejto situácii došlo a kúpna zmluva medzi účastníkmi v dohodnutom čase uzavretá nebola. Odporca dokonca zmaril jej uzavretie úplne prevodom predmetných členských práv a povinností na tretiu osobu. Dôvod poskytnutej zálohy na kúpnu cenu tým odpadol a záloha sa stala bezdôvodným obohatením na strane navrhovateľa. Odporca potvrdil, že s navrhovateľom uzavrel zmluvu o budúcej kúpnej zmluve s obsahom tvrdeným navrhovateľom, ako i to, že od navrhovateľa prevzal zálohu na kúpnu cenu. V ostatnom však považoval tvrdenia navrhovateľa za nepravdivé. K uzavretiu kúpnej zmluvy podľa odporcu nedošlo z dôvodov na jeho strane, ale z dôvodov na strane navrhovateľa, ktorý nemal finančné prostriedky na kúpu členského podielu a o byt nemal viac záujem. Nárok na vrátenie zálohy tým nebol daný a naopak, vznikol tým nárok odporcu na zaplatenie zmluvnej pokuty od navrhovateľa dohodnutej pre tento prípad, a to vo výške 50.000,- Sk. Zaplatenie zmluvnej pokuty odporca od navrhovateľa viackrát žiadal, až napokon z dôvodu právnej istoty započítal svoj nárok na zmluvnú pokutu s údajným nárokom navrhovateľa na vrátenie zálohy. V rámci svojej obrany vzniesol odporca námietku premlčania a uplatnené právo považoval za premlčané pre uplynutie subjektívnej i objektívnej premlčacej doby podľa § 107 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ k vyjadreniu odporcu uviedol, že ním požadovaná zmluvná pokuta nebola dojednaná platne pre absenciu výšky kúpnej ceny v zmluve o budúcej zmluve a odporcove nároky uplatnené z tohto titulu sú nedôvodné. Navrhovateľom poskytnutá záloha sa stala bezdôvodným obohatením odporcu v okamžiku, keď tento vytvoril situáciu, z ktorej bolo zrejmé, že k prevodu už nedôjde. Navrhovateľ považoval za tento okamžik deň 9.4.2009 ktorým nadobudol právoplatnosť rozsudok OS Trnava, v ktorom bol nadobúdaci titul odporcu k

členskému podielu určený neplatným. Až od tohto okamžiku sa z poskytnutej zálohy stalo bezdôvodné obohatenie a začala plynúť objektívna premlčacia doba. Súčasne týmto okamžikom začala plynúť i subjektívna premlčacia doba, pretože až vtedy sa navrhovateľ dozvedel, že k prevodu nedôjde. Avšak aj v prípade, ak by sa záloha stala bezdôvodným obohatením prevodom členského podielu z odporcu na tretiu osobu (1.8.2007) objektívna premlčacia doba neuplynula, pretože zo strany odporcu sa jedná o úmyselné bezdôvodné obohatenie. Úmysel obohatiť sa odvodzuje navrhovateľ zo skutočnosti, že odporca prevzal zálohu a uzavrel zmluvu o budúcej zmluve v čase, kedy bol prevod členského podielu blokový políciou a súčasne sa viedlo konanie o neplatnosti nadobúdacieho titulu odporcu k predmetnému členskému podielu.

Ďalej z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že vykonaným dokazovaním okresný súd zistil, a to z listiny označenej ako zmluva o uzavretí budúcej kúpnej, že odporca označený ako budúci predávajúci a navrhovateľ ako budúci kupujúci, prejavili vôľu uzavrieť do 22.6.2007 zmluvu o prevode členského podielu v bytovom družstve spojeného s právami k bytu č. XX na 3. poschodí na ul. U. XXXX/XX v D. R. D. (ďalej členský podiel). Kúpna cena členského podielu v predmetnej zmluve uvedená nebola. V zmluve boli tiež uvedené podmienky, za ktorých je odporca povinný vrátiť navrhovateľovi poskytnutú zálohu vo výške 50.000,- Sk. Podpisy oboch účastníkov z 23.5.2007 na zmluve boli osvedčené notárom. Z príjmového dokladu, potvrdenia o prevzatí zálohovej platby a výpovede navrhovateľ bolo zistené, že zálohu 50.000,- Sk vyplatil navrhovateľ dňa 17.5.2007 k rukám spoločnosti M-M Nataniel, s.r.o., za ktorú konala Z. K.. Z výpovede navrhovateľa bolo zistené, že po podpise zmluvy o budúcej zmluve navrhovateľ navštívil bytové družstvo za účelom zistenia informácií ohľadne bytu a získal informáciu, že je všetko v poriadku. Neskôr však bol navrhovateľ z družstva dopytovaný, či má vedomosť, že byt je blokový políciou. Na to telefonicky kontaktoval odporcu, ktorý mal uviesť, že nie je problém zabezpečiť z polície doklad o odblokovaní bytu. Po tomto sa navrhovateľ skontaktoval s p. W., ktorá bola majiteľkou členského podielu pred odporcom. Od menovanej sa navrhovateľ dozvedel, že byt je predmetom súdneho sporu a v prípade úspechu p. W. môže byť opäť jej. Zo správy Bytového družstva D. R. D. bolo zistené, že odporca bol vedený ako majiteľ členského podielu od 1.10.2006 do 30.7.2007 a od 1.8.2007 previedol tieto na p. K.. Z vyšetrovacieho spisu ORP -626/ 1-OVK-TN-2007 bolo zistené, že sa viedlo konanie na základe trestného oznámenia p. W. týkajúceho sa okolností úveru od odporcu, okolností prevodu členského podielu na neho a okolností vypratania bytu. Vec bola rozhodnutím zo 17.5.2007 odmietnutá. V tejto veci odporca nevyviedol, k okolnostiam zamýšľaného prevodu z odporcu na navrhovateľa neobsahuje spis žiadne informácie. Z upovedomenia polície obsiahnutého vo vyššie uvedenom vyšetrovacom spise bolo zistené, že prípisom doručeným Bytovému družstvu D. R. D. (ďalej družstvo) dňa 23.4.2007 bolo družstvo požiadané políciou o blokovanie prevodu členského podielu a prípisom doručeným 25.7.2007 bola uvedená „blokácia“ políciou zrušená. Zo spisu Okresného súdu Trnava 16C/35/2008 bolo zistené, že pred uvedeným súdom sa na návrh p. W. voči spoločnosti EUROFINANCE s.r.o. viedlo konanie o určenie neplatnosti zmluvy o úvere ako aj neplatnosti zabezpečovacieho prevodu práva. Konateľom spoločnosti EUROFINANCE bol odporca. Napadnutým zabezpečovacím prevodom vlastníckeho práva malo dôjsť k prevodu členského podielu z p. W. na spoločnosť EUROFINANCE. Vo veci bolo právoplatne rozhodnuté (9.4.2009) v prospech navrhovateľky p. W. a napadnuté právne úkony boli určené za neplatné z dôvodu rozporu s dobrými mravmi spočívajúcemu vo výške požadovaného úroku. Odporca v účastníckej výpovedi spoločnosti EUROFINANCE, ako jej konateľ pred OS Trnava dňa 5.3.2009 uviedol: „V danom prípade bytové družstvo nechcelo realizovať prevod na právnickú osobu, preto po dohode so žalobkyňou (p. W. - pozn. súdu) bol prevod realizovaný na mňa a manželku“. A ďalej: „Na spoločnosť bolo prepísaných 25 až 30 bytov. Niektoré vrátené boli. Traja klienti namietali tie isté skutočnosti ako žalobkyňa, ale vždy sme sa dohodli. Vždy niekto peniaze vyplatil.“

Na danú vec aplikoval okresný súd ustanovenia § 451 ods. 1, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, s odkazom na ktoré v odôvodnení uviedol, že mal za preukázané, že medzi účastníkmi existoval úmysel previesť členský podiel z odporcu na navrhovateľa a pred uskutočnením tohto prevodu poskytol navrhovateľ odporcovi zálohu 50.000,- Sk. Takto poskytnutá záloha mala právny režim podľa § 498 Občianskeho zákonníka (OZ), podľa ktorého na to, čo dal pred uzavretím zmluvy niektorý účastník, hľadí sa ako na preddavok. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že k platnému uzavretiu zmluvy o budúcej kúpnej zmluve skutočne nedošlo pre absenciu kúpnej ceny ako podstatnej náležitosti kúpnej zmluvy (§ 50a OZ). Ale naopak, táto neplatnosť zmluvy o budúcej zmluve mala za následok aj neplatnosť zmluvnej pokuty dohodnutej na zabezpečenie splnenia uvedeného neplatného záväzku, a to pre akcesorickú povahu zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho inštitútu. Obrana odporcu vychádzajúca

z ním tvrdeného práva na zmluvnú pokutu, preto bola bez ďalšieho nedôvodná a súd sa ňou bližšie nezaoberal. Preto ani nevykonal odporcom navrhovaný dôkaz svedkom, ktorý mal byť prítomný pri výzvach odporcu voči navrhovateľovi požadujúcich uzavretie kúpnej zmluvy. Vychádzajúc teda z toho, že bez existencie zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a dojednaní o zmluvnej pokute došlo bez ďalšieho iba k prostému poskytnutiu preddavku na budúcu kúpnu cenu, zameral sa súd na to, či navrhovateľovi vzniklo právo na vrátenie tohto preddavku a z akého právneho dôvodu. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania súd tiež riešil otázku, kedy toto právo vzniklo a kedy mohlo byť prvý krát vykonané. Uviedol, že nakoľko došlo k situácii, že zamýšľaná kúpa už nebola možná, dôvod zloženia preddavku odpadol a v tomto okamžiku sa zložený a nevrátený preddavok stal bezdôvodným obohatením, podľa § 451 ods. 2 OZ, podľa ktorého je bezdôvodným obohatením okrem iného aj majetkový prospech získaný z právneho dôvodu, ktorý odpadol. V súlade s uvedeným nastal okamžik, kedy už nemohlo dôjsť k prevodu členského podielu z odporcu na navrhovateľa uskutočnením prevodu členského podielu z odporcu na p. K., teda dňom 1.8.2007. Od tohto dňa totiž nemal odporca s členským podielom možnosť nijako disponovať. Dovtedy to ako jeho (zdanlivý) majiteľ urobiť mohol. Neskoršie rozhodnutie OS Trnava iba upresnilo, že takúto možnosť nemal odporca vlastne nikdy. Dňom 1.8.2007 sa teda navrhovateľom poskytnutá záloha stala bezdôvodným obohatením na strane odporcu. Keďže návrh bol podaný dňa 30.12.2010 a k bezdôvodnému obohateniu podľa prvostupňového súdu došlo dňa 01.08.2007 považoval nárok za uplatnený po uplynutí trojročnej objektívnej premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 2 O.z., avšak vzhľadom k tomu, že došiel k záveru, že v tomto prípade sa jedná o úmyselné bezdôvodné obohatenie na strane odporcu, mal za to, že neuplynula desaťročná objektívna premlčacia doba. Úmysel bezdôvodne sa obohatiť na strane odporcu vyvodzoval zo zistených skutočností spočívajúcich v tom, že odporcova vôľa pri preberaní zálohy síce nesmerovala priamo k tomu, že si ju chce i v prípade nerealizovania kúpy ponechať (odporca chcel v prvom rade predat členský podiel), avšak pre prípad, že táto situácia nastane (teda že si ponechá zálohu aj keď ku kúpe nedôjde) bol s ňou uzrozumený. Na strane odporcu sa teda jednalo o nepriamy úmysel, ktorý možno dovodiť z viacerých okolností. V prvom rade, bola reálna možnosť realizácie predaja bytu v lehote zamýšľanej účastníkmi, teda do 22.6.2007 významne sťažená blokáciou prevodu členských práva zo strany polície. Tá pritom trvala od 4/07 do 7/07, teda celú dobu od prevzatia zálohy do dohodnutého dňa na najneskoršie uzavretie kúpnej zmluvy. V druhom rade odporca vedel o prinajmenšom problematickom nadobudnutí členského podielu a o svojom neistom práve k nemu, keď ako sám uviedol pred OS Trnava, nebola p. W. prvá z jeho „klientov“, ktorá sa domáhala späť svojho bývania, a ani prvá, ktorá ho napokon za obdobných okolností späť i dostala. Napokon je skutočne potrebné dať za pravdu navrhovateľovi, že odporca vytvoril pri dojednávaní zmluvy veľmi neprehľadnú situáciu, keď na prevzatie zálohy (i jeho potvrdenie) použil úplne odlišný subjekt ako on sám alebo „jeho“ spoločnosť. Tieto skutočnosti odhaľujúce prinajmenšom nepoctivý obchod zo strany odporcu, ako aj následné faktické nevrátenie zálohy jednoznačne nasvedčujú, že odporca nedbal prevziať zálohu na veľmi neistý predaj a musel si byť vedomý, že mu táto v prípade neuskutočnenia predaja ostane. Z uvedeného súd teda dovodil nepriamy úmysel odporcu ponechať si zálohu aj po odpadnutí jej dôvodu. V desaťročnej premlčacej dobe právo uplatnené bolo.

Napriek tomuto záveru, však považoval súd prvého stupňa nárok navrhovateľa za premlčaný z dôvodu, že podľa jeho názoru tomuto uplynula dvojročná subjektívna premlčacia lehota, v ktorej svoje právo neuplatnil, čo znamená od okamžiku, kedy sa dozvedel, že k predaju už nedôjde, ktorým okamžikom bol, podľa názoru súdu, prevod členského podielu z odporcu na tretiu osobu dňa 01.08.2007. Súdom nemal preukázané, kedy sa navrhovateľ o uvedenom prevode skutočne dozvedel, mal však za to, že posudzovanie počiatku subjektívnej premlčacej doby nie je možné výlučne s ohľadom na skutočnú vedomosť navrhovateľa, ale je potrebné vychádzať z toho, kedy sa mohol navrhovateľ (a teda každý v obdobnom postavení ako on) o tejto skutočnosti dozvedieť. Inak by bol začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby u viacerých dlžníkov vždy odlišný, čo by nebolo na prospech právnej istoty. Preto je potrebné i počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby objektivizovať stanovením okamžiku možnosti vedomosti a nemožno ho ponechať na skutočnej vedomosti veriteľa, odlišnej prípad od prípadu. Za okamžik možnosti získania vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia súd v tomto prípade považoval obdobie najvyššie jedného mesiaca od prevodu členského podielu na tretiu osobu. Informáciu o prevode na tretiu osobu totiž možno získať na bytovom družstve práve tak, ako navrhovateľ získal na družstve aj iné informácie v priebehu jednaní s odporcom (blokácia bytu). Vychádzajúc teda zo začiatku plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej doby najneskôr v 9/2007, bola táto v čase podania návrhu uplynutá a po vznesení námietky premlčania bol návrh z tohto dôvodu zamietnutý. Názor o možnosti

vznesenia námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi považoval súd za popretie základných právnych inštitútov, a preto za neakceptovateľný.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p., vyhádzajúc z ktorého by úspešnému odporcovi patrila plná náhrada trov konania od neúspešného navrhovateľa. Odporca však náhradu trov do troch dní od vyhlásenia rozhodnutia nevyčísľil, preto súd náhradu odporcovi nepriznal podľa § 151 ods. 1 a ods. 2 OSP. Zo spisu trovy odporcu nevyplývali žiadne, keď súdny poplatok za odpor proti platobnému rozkazu doposiaľ zaplatený nebol.

Rozsudok okresného súdu v zákonom stanovenej lehote, odvolaním napadol navrhovateľ a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, čím uplatnil dôvod odvolania uvedený v ustanovení § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p., a žiadal napadnutý rozsudok okresného súdu zmeniť, jeho návrhu v celom rozsahu vyhovieť a súčasne žiadal, aby mu boli priznané trovy prvostupňového konania, ktoré si riadne uplatnil a súčasne uplatnil aj náhradu trov odvolacieho konania vo výške 95,02 Eur. Stotožnil sa so záverom okresného súdu, že plnenie, ktoré poskytol odporcovi malo charakter preddavku na kúpnu cenu za členské práva a povinnosti k predmetnému bytu v zmysle § 498 Občianskeho zákonníka, a rovnako, že zmluva o budúcej zmluve, ktorú medzi sebou účastníci uzatvorili je neplatná pre absenciu podstatnej náležitosti kúpnej zmluvy, teda dojednanej kúpnej ceny, z ktorého dôvodu bola bezpredmetná aj argumentácia odporcu, týkajúca sa jeho nároku na zmluvnú pokutu, z tejto neplatnej zmluvy vyplývajúcu. Rovnako sa stotožnil s právnym názorom, že predmetný preddavok sa stal bezdôvodným obohatením vo chvíli, kedy odpadol právny dôvod, na základe ktorého budúci kupujúci plnil budúcemu predávajúcemu, teda vo chvíli, keď sa vytvoril taký stav, z ktorého bolo zrejmé, že zamýšľaná kúpna cena sa nebude realizovať. Nesúhlasil však s názorom súdu prvého stupňa vo vzťahu k odporcom uplatnenej námietke premlčania, že navrhovateľ uplatnené právo sa premlčalo v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, pretože podľa jeho názoru, prvostupňový súd jednoznačne nesprávne posúdil počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby, keďže túto je možné stanoviť výlučne s ohľadom na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil, rozhodne však nemožno vychádzať z domniek o tom, kedy sa oprávnený mohol o tomto dozvedieť, pretože subjektívna vedomosť oprávneného v tomto zmysle musí byť skutočná, pričom nie je rozhodujúce, či sa oprávnený o svojom práve nedozvedel vlastným zaviniením, alebo či sa mohol, resp. mal o tom pri vynaložení potrebnej starostlivosti dozvedieť. V rozpore s uvedeným, však prvostupňový súd stanovil počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby okamihom určeným na základe voľnej úvahy v tom smere, kedy sa mohol navrhovateľ o bezdôvodnom obohatení dozvedieť, za ktorý pokladal september 2007, teda obdobie jedného mesiaca uplynutého od prevodu členských práv a povinností z odporcu na tretiu osobu. To, že k uzavretiu zamýšľanej kúpnej zmluvy nedôjde, zistil však navrhovateľ až potom, keď nadobudol právoplatnosť rozsudok Okresného súdu v Trnave, v konaní vedenom pod č. 16C/35/2008 o neplatnosť zmluvy o úvere so zabezpečením záväzku prevodom práva k družstevnému bytu, teda po 09.04.2009, z ktorého rozhodnutia vyplynulo, že odporca nie je vlastníkom členských práv a povinností k predmetnému bytu a teda, že tento ani nemôže platne, tak ako sa dohodol s navrhovateľom, na neho tieto previesť. Poukázal tiež na to, že vzhľadom na neprehľadnú situáciu, ktorú vytvoril samotný odporca, pokiaľ ide o subjekt, ktorý prevzal preddavok na kúpnu cenu, bolo ešte v čase začatia tohto konania sporné, koho je potrebné považovať za subjekt, ktorý sa jeho úkor bezdôvodne obohatil, pretože predmetná záloha bola zaplatená do rúk p. K., konajúcej v mene spoločnosti M-n NATANIEL s.r.o., pričom následne sa dozvedel, že táto osoba v spoločnosti pracovala len jeden deň, táto spoločnosť zálohu neprevzala a ona len zneužila pečiatku tejto spoločnosti, teda on mohol len predpokladať, že finančné prostriedky jej vyplatené obdržal odporca. Až v priebehu prvostupňového konania, kedy odporca obdržanie predmetných finančných prostriedkov nepoprel, ale naopak tvrdil, že si voči jeho nároku započítava zmluvnú pokutu, vyplývajúcu mu zo zmluvy o budúcej zmluve, bolo možné jednoznačne ustáliť, kto je subjektom, ktorý sa na úkor navrhovateľa bezdôvodne obohatil, ktorá skutočnosť má rovnako podstatný vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby. V konečnom dôsledku, tak ako v priebehu konania pred prvostupňovým súdom, zastával názor, že vzhľadom na okolnosti prípadu a úmysel odporcu bezdôvodne sa na jeho úkor obohatiť, je uplatnená námietka premlčania, rozporná s dobrými mravmi.

Odporca nevyužil svoju zákonnú možnosť písomne sa vyjadriť k podanému odvolaniu.

Krajský súd preskúmal vec v intenciách ustanovenia § 212 ods. 1 O.s.p. a zistil, že rozsudok prvostupňového súdu je potrebné z dôvodu nedostatočne vykonaného dokazovania a nesprávneho

právneho posúdenia veci, za použitia § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušiť a vec vrátiť za použitia ods. 2 citovaného ustanovenia prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Ako vyplýva z obsahu odvolania navrhovateľa, jeho odvolacia námietka smeruje výhradne voči právnemu posúdeniu veci, zo strany okresného súdu, teda namieta, že rozhodnutie okresného súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.). Právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení tento vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav, aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy ak súd použije iný právny predpis ako mal správne použiť, alebo aplikuje správny právny predpis, nesprávne ho však interpretuje.

V preskúmvanej veci z obsahu spisového materiálu vyplýva, že navrhovateľ sa domáhal zaplata sumy 1.659,70 Eur s príslušným úrokom z omeškania, na tom základe, že s odporcom uzatvoril zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, v zmysle ktorej mu odporca mal v budúcnosti odpredať členský podiel v bytovom družstve spojený s právami k bytu č. XX na 3. poschodí na ul. U. XXXX/XX v D. nad D., pričom kúpna cena členského podielu medzi účastníkmi dohodnutá v predmetnej zmluve uvedená nebola. V priebehu konania nebolo sporné, že navrhovateľ zaplatil odporcovi zálohu na kúpnu cenu vo výške 50.000,- Sk. Zo správy Bytového družstva D. R. D. vyplynulo, že odporca bol vedený ako majiteľ členského podielu od 01.10.2006 do 30.07.2007 a od 01.08.2007 previedol tento na tretiu osobu a to p. K.. Na základe žiadosti polície bol prevod členského podielu k predmetnému bytu na Bytovom družstve D. R. D. blokovaný od 23.04.2007, blokácia bola zrušená na základe prípisu polície bytovému družstvu, doručeného dňa 25.07.2007. Pred Okresným súdom Trnava bolo pod č. 16C/35/2008 vedené konanie voči spoločnosti EUROFINANCE s.r.o., predmetom ktorého bolo určenie neplatnosti zmluvy o úvere, ako aj zabezpečovacieho prevodu práva, konateľom ktorej spoločnosti bol odporca, pričom napadnutým zabezpečovacím prevodom vlastníckeho práva malo dôjsť k prevodu členského práva z pôvodnej vlastníčky dotknutého bytu na spoločnosť EUROFINANCE s.r.o., v ktorej veci bolo rozhodnuté právoplatne dňa 09.04.2009 v prospech navrhovateľky p. W.. Z uvedeného teda vyplýva, že k prevodu členského podielu v dôsledku vyššie uvedených skutočností, zo strany odporcu na navrhovateľa už nemohlo prísť.

Prvostupňový súd návrhu nevyhovel, i keď navrhovateľom požadovanú sumu považoval za preddavok na kúpnu cenu za prevod členských práv k dotknutému bytu, ktorý mal byť predmetom kúpnej zmluvy, k uzatvoreniu ktorej nedošlo. Tiež nárok považoval za bezdôvodné obohatenie podľa § 451 Občianskeho zákonníka, získané z právneho dôvodu, ktorý odpadol, keď počiatok plynutia objektívnej premlčacej doby uplatneného nároku stanovil, s poukazom na odporcom vznesenú námietku premlčania, na deň 01.08.2007, teda moment, kedy došlo k prevodu členského podielu z odporcu na tretiu osobu, na p. K., v dôsledku ktorej skutočnosti už nemohlo dôjsť k ich prevodu z odporcu na navrhovateľa, pričom s poukazom na skutočnosť, že ide o úmyselné obohatenie na strane odporcu, uviedol, že tu prichádza do úvahy desaťročná objektívna premlčacia doba, ktorá síce neuplynula, avšak vzhľadom k tomu, že uplynula na strane navrhovateľa subjektívna premlčacia doba, v ktorej mohol svoje právo uplatniť, bolo potrebné návrh zamietnuť. Vyslovil názor, že posudzovanie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby nie je možné výlučne s ohľadom na skutočnú vedomosť navrhovateľa o tom, že k prevodu členského podielu už nemohlo dôjsť, ale je potrebné vychádzať z toho, kedy sa navrhovateľ o tomto mohol dozvedieť, pretože takto by bol začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby vždy odlišný, čo by nebolo na prospech právnej istoty, vychádzajúc z čoho stanovil počiatok plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej doby najneskôr na september 2007, t.j. obdobie nanajvýš jedného mesiaca od prevodu členského podielu na tretiu osobu, o ktorej skutočnosti informáciu mohol získať navrhovateľ tak na bytovom družstve, ako aj tiež v priebehu jednaní s odporcom.

Podľa ustanovenia § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bezdôvodným obohatením je majetkový prospech, získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu, alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 100 ods. 1 OZ, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa ustanovenia § 101 OZ pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 107 ods. 1 OZ, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

Podľa § 107 ods. 2 OZ, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

Špeciálna úprava uvedená v ustanovení § 107 OZ platí teda pre premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Tzv. subjektívna premlčacia doba je upravená v prvom odseku tohto ustanovenia a v druhom odseku je upravená premlčacia doba objektívna. Obidve tieto doby začínajú a plynú nezávisle na sebe a ich vzájomný vzťah je taký, že ak skončí plynutie jednej z nich, právo sa premlčí a ak je vznesená námietka premlčania, nemožno právo priznať.

Vychádzajúc z ustanovenia § 498 Občianskeho zákonníka platí, že na to, čo dal pred uzavretím zmluvy niektorý účastník, sa hľadí ako na preddavok, čo znamená, že pokiaľ jedna strana pred uzatvorením zmluvy poskytne niečo, čo má byť predmetom jej budúceho záväzku zo zmluvy, je stanovená vyvrátiateľná právna domnienka, že v pochybnostiach sa plnenie poskytnuté medzi účastníkmi pred uzatvorením zmluvy, z ktorej má záväzok na plnenie ešte len vzniknúť, považuje za preddavok, t.j. za splátku na dohodnuté budúce plnenie. Podstatné je, že plnenie bolo poskytnuté pred tým, než malo dôjsť k uzatvoreniu kúpnej zmluvy, a že bolo poskytnuté a druhou stranou prijaté, v súvislosti so zamýšľanou kúpou. Ten, kto preddavok poskytol, pokiaľ k uzatvoreniu kúpnej zmluvy nedôjde, má právo na jeho vrátenie, inak by sa druhá strana bezdôvodne obohatila, pretože právny dôvod, na základe ktorého bola záloha na budúcu kúpu prijatá, odpadol. Je nepodstatné z hľadiska posúdenia veci, z pohľadu ustanovenia § 498 Občianskeho zákonníka, či účastníci uzatvorili dohodu o budúcej kúpnej zmluve, prípadne či takáto dohoda je, alebo nie je platná.

V preskúmvanej veci zo skutkových zistení vyplýva, že účastníci o prevode členského podielu k dotknutému bytu jednali. Uzatvorili síce zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, ako však správne uviedol aj prvostupňový súd, táto je postihnutá neplatnosťou, pre absenciu kúpnej ceny ako podstatnej náležitosti kúpnej zmluvy (§ 50a OZ), ktorá neplatnosť mala za následok aj neplatnosť zmluvnej pokuty, dohodnutej na zabezpečenie splnenia uvedeného neplatného záväzku a to pre akcesorickú povahu zmluvnej pokuty ako zabezpečovacieho inštitútu. Preto obrana odporcu, týkajúca sa dôvodu existencie ním tvrdeného práva na jeho strane, z titulu zmluvnej pokuty je právne bezvýznamná. Skutočnosť, že navrhovateľ zaplatil odporcovi sumu 50.000,- Sk, pričom táto platba mala charakter preddavku na kúpnu cenu, pretože plnenie bolo poskytnuté odporcovi skôr, než došlo k prevodu, resp. kúpe členského podielu a odporcom bola táto suma prijatá v súvislosti so zamýšľaným predajom, v konaní účastníkmi spochybnená nebola, a preto je potrebné vychádzať z toho, že uplatnený nárok na vrátenie zaplateného preddavku vo výške 1.659,70 Eur, poskytnutého so zamýšľaným prevodom členských práv, ktorý sa nerealizoval, treba po právnej stránke posúdiť ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, získaného plnením, ktorého právny dôvod odpadol, vychádzajúc z ustanovenia § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Bez dôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, vzniká okamžikom, kedy odpadol právny dôvod už poskytnutého plnenia. Pre stanovenie počiatku plynutia objektívnej premlčacej doby, v zmysle § 107 ods. 2 OZ, je rozhodujúci okamžik, kedy bezdôvodné obohatenie vzniklo. Odporcom prijatý preddavok, teda záloha na budúce plnenie, zo zamýšľanej kúpnej zmluvy, sa tak stal bezdôvodným obohatením vo chvíli, keď bol vytvorený stav, z ktorého bolo zrejmé, že prevod členského podielu nebude realizovaný, ktorým okamihom odpadol právny dôvod, na základe ktorého navrhovateľ odporcovi plnil, čo aj podľa názoru odvolacieho súdu bolo okamihom uskutočnenia prevodu členského podielu z odporcu na tretiu osobu p. K., teda dňom 01.08.2007, od ktorého dňa nemal odporca možnosť s členským podielom žiadnym spôsobom nakladať, ktorý deň je potrebné považovať aj za počiatok plynutia objektívnej premlčacej doby, ako to správne v tomto prípade ustálil aj prvostupňový súd.

Počiatok subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa však viaže k skutočnosti, ktorou je vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa obohatil. Za rozhodujúci pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby pre uplatnenie práv na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, v zmysle § 107 ods. 1 OZ, treba považovať deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto ho získal, nie je pritom rozhodujúce, že oprávnený mal možnosť dozvedieť sa potrebné skutočnosti už skôr. Inak povedané, pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje skutočná (preukázaná), nie len predpokladaná vedomosť oprávneného, pretože na domnienky v tomto smere tu nie je priestor. O vzniku bezdôvodného obohatenia sa oprávnený dozvie vtedy, keď sa preukázateľne dozvie skutočnosti, na základe ktorých si môže urobiť úsudok o vzniku bezdôvodného obohatenia a jeho výške. Nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o tom dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti. Vyžaduje sa teda skutočná a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie a tom, kto ho získal. Bezpečným zistením toho, kedy sa navrhovateľ ako oprávnený o týchto rozhodujúcich skutočnostiach dozvedel, sa však prvostupňový súd bližšie nezaoberal.

Vychádzajúc z uvedeného teda, je právny názor prvostupňového súdu o počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v tom zmysle, že počiatok jej plynutia nie je možné stanoviť s ohľadom na skutočnú vedomosť navrhovateľa, ale je potrebné vychádzať z toho, kedy sa mohol navrhovateľ, alebo každý v obdobnom postavení ako on, o tejto skutočnosti dozvedieť, v dôsledku ktorého počiatok jej plynutia stanovil voľnou úvahou, v celom rozsahu nesprávny a v nadväznosti na to je aj jeho záver o premlčaní uplatneného nároku z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby na strane navrhovateľa, jednoznačne predčasný.

Keďže teda prvostupňový súd začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia posúdil nesprávne, je opodstatnená odvolacia námietka navrhovateľa, že rozhodnutie súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.), vzhľadom na čo, odvolací súd napadnutý rozsudok za použitia § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p. zrušil a vec mu vrátil za použitia ods. 2 uvedeného ustanovenia na ďalšie konanie.

Úlohou okresného súdu, po vrátení veci, bude doplniť dokazovanie za účelom bezpečného zistenia skutočnej vedomosti navrhovateľa, ako oprávneného z bezdôvodného obohatenia o tom, že k vzniku bezdôvodného obohatenia na jeho úkor došlo a kto ho získal, a vychádzajúc z týchto skutkových zistení následne ustáliť začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na strane navrhovateľa, na uplatnenie jeho nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k odporcovi, v prípade potreby vykonať i ďalšie potrebné dôkazy, výsledky vykonaného dokazovania vyhodnotiť v súlade s ust. § 132 O.s.p. a vo veci následne rozhodnúť.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Právnym názorom odvolacieho súdu je súd prvého stupňa viazaný (§ 226 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.